

Posudek bakalářské práce:

Eliška POTUŽNÍKOVÁ, *Schwarzenberský archivář a knihovník František Tyl (1830 – 1899)*.

Filozofická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, Ústav archivnictví a pomocných věd historických, České Budějovice 2018, 66 stran.

Přestože archivářům přísluší zásluhy na uchování bohatého archivního dědictví minulosti, řada z nich, zvláště pokud působili v dřívějších stoletích, zůstává takřka neznámá. Jednou z těchto postav, která se přitom nesmazatelně vepsala do dějin nejen jihočeských archivů, je schwarzenberský archivář a knihovník František Tyl, takže lze jen uvítat, že se tato osobnost stala námětem bakalářské práce Elišky Potužníkové.

Svou práci přitom autorka rozdělila – kromě úvodu a závěru – do celkem pěti kapitol. V Úvodu (s. 7–11) představila cíle, úkoly a strukturu práce a poměrně detailně seznámila i se zdroji, které využila, zejména podala charakteristiku relevantního archivního materiálu. K uvedení do tématu slouží i kapitola „Šlechtické archivy“ (s. 12–15), pojatá obecně, a zejména již konkrétněji zaměřená kapitola věnovaná vývoji rožmberského a schwarzenberského archivu (s. 16–24), samozřejmě s akcentem na období, kdy původní rožmberský archiv převzali a dále rozšiřovali Schwarzenberkové; autorka podala stručný, ale vyhovující přehled vývoje archivů v Třeboni a Českém Krumlově a následně se soustředila na představení treboňských a českokrumlovských archivářů působících v 19. a na počátku 20. století, tedy současníků a kolegů F. Tyla.

František Tyl však působil mimo zmíněná sídla jihočeských archivů, na zámku Orlík – a proto E. Potužníková věnovala další kapitolu své práce nejprve stručnému představení historie orlického a zvíkovského panství (s. 25–27) a poté detailnějšímu vylíčení osudů orlického archivu (s. 28–33) od jeho počátků v podobě uložení významných listin na Zvíkově, kde je zaznamenal Václav Březan, přes nejisté informace z dalšího období a převezení archiválií do Českého Krumlova až po nové zřízení orlického archivu treboňským registraturním adjunktem Vincencem Přibilem v letech 1835–1836 a jeho následné fungování do roku 1872, kdy jako archivář nastoupil František Tyl.

Osobnosti Františka Tyla je věnována pátá kapitola (s. 34–42), která tvoří vlastní jádro bakalářské práce E. Potužníkové. Autorce se podařilo dohledat v různých pramenech nepříliš početné a rozptýlené informace týkající se Tylova života před příchodem na Orlík v roce 1869, kdy začal ve schwarzenberských službách působit jako zámecký kaplan a biskupský notář, od roku 1872 pak jako knihovník a posléze archivář. Samostatná podkapitola je věnována právě působení F. Tyla jako archiváře (s. 37–41), přičemž E. Potužníková kromě dosavadní literatury zpracovala také dochovaný a dosud nevyužitý spisový materiál. Další částí činnosti F. Tyla se zabývá podkapitola nazvaná „Zapálený historik“ (s. 41–42), v níž autorka představila nejen Tylovo nejvýznamnější dílo, *Paměti Zvíkovské. Obraz místopisný a dějepisný Zvíkova, hradu a panství*, vydané vlastním nákladem v pražském nakladatelství Františka Šimáčka (kde bylo možno využít i dochovanou korespondenci s tiskárnou, která prozrazuje velmi důkladnou a pečlivou přípravu vydání knihy), ale i další, drobnější práce. Připojeno je také stručné srovnání s dalším knězem, působícím v roli archiváře, Františkem Teplým (s. 42). Následující Závěr (s. 43–44) je věnován spíše rekapitulaci obsahu práce, ale obsahuje i stručné hodnocení osobnosti F. Tyla a jeho významu.

Bakalářská práce E. Potužníkové nepostrádá obligátní náležitosti v podobě poměrně obsáhlého seznamu pramenů, literatury a internetových zdrojů (s. 45–50), seznamu použitých zkratk (s. 51) a seznamu příloh (s. 52). Ty tvoří kromě několika zvolených reprodukcí archiválií (s. 62–66) především komentovaná edice (s. 55–61) pěti dopisů F. Tyla (F. Tischerovi a J. Kalouskovi) a jednoho konceptu odpovědi (od F. Tischera) z let 1886 až 1897, nacházejících se v osobních fondech F. Tischera a J. Kalouska v Archivu Národního muzea v Praze; dopisy, seřazené chronologicky, byly doplněny zkrácenými záhlavími, registry a vnějšími popisy, a doplněny poznámkovým aparátem, obsahujícím vysvětlení různých informací v textu. K edici byla připojena rovněž Ediční poznámka (s. 53–54), v níž autorka vysvětlila své zásahy a úpravy, které odpovídají platným Zásadám a lze je považovat za vhodně zvolené; chybí snad jen informace, že se jedná o edici výběrovou. I v této části své práce tak E. Potužníková prokázala schopnost práce s historickými prameny, tentokrát edičního rázu. Právě další dochovaná korespondence F. Tyla nabízí možnosti dalšího zkoumání, pro něž si E. Potužníková vytvořila svou prací výborné předpoklady.

Na bakalářské práci Elišky Potužníkové zaslouží ocenění především snaha o komplexní postižení pramenů k osobě F. Tyla, i když nejsou dochovány ve velkém množství, a jejich detailní využití, přičemž se jedná o prameny z různých archivů a různého druhu (především spisový materiál a korespondenci), mnohdy jazykově i paleograficky náročné. Autorka se také úspěšně vypořádala s dosavadní literaturou, věnovanou vývoji jihočeských archivů, vhodně logicky zvolena je i struktura práce. Také jazykově a stylisticky je práce vyhovující, je psána čtivě a srozumitelně, v podstatě bez výrazných překlepů, gramatických chyb či chyb v interpunkci. Bakalářská práce E. Potužníkové představuje cenný a zajímavý příspěvek nejen k poznání osobnosti orlického archiváře F. Tyla, ale i k dějinám jihočeského a českého archivnictví obecně, rozhodně splňuje požadavky kladené na tento typ prací, neshledávám na ní zásadní nedostatky, a proto ji ráda doporučuji k obhajobě a navrhuji klasifikovat stupněm **výborně**.

V Praze dne 24. srpna 2018

Doc. PhDr. Marie Ryantová, CSc.